

Урок № 49

Пошук безсполучникових речень в авторських колонках

Вправа
«Пошук безсполучникових речень в авторських колонках»

Опис. Пропонуємо замінити варіант вправи з календарного плану (створення проекту статті до Вікіпедії) на роботу із сервісом «Вікіцитати». Під час запропонованої вправи учні зможуть перевірити свої знання про безсполучникові складні речення на основі авторських колонок відомих журналістів. У кожній із них порушуються актуальні для українського суспільства проблеми, що зачіпають також і журналістику. Таким чином учні дізнаються більше про медійне поле та суспільно-політичний контекст. Також на уроці учні ознайомляться із сервісом «Вікіцитати», а в рамках домашнього завдання спробують зареєструватися там і додати цитати українських журналістів.

Учень має знати

- » що таке безсполучникове складне речення;
- » які розділові знаки використовуються у безсполучникових складних реченнях;
- » смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення.

Учень має розуміти

- » виражальні можливості безсполучникових речень в усних і письмових висловленнях.

Учень має вміти

- » знаходити в тексті безсполучникові складні речення;
- » визначати основні ознаки, смислові відношення між частинами безсполучникових складних речень;
- » розмежовувати безсполучникові складні речення і сполучникові (складносурядні й складнопідрядні);
- » розрізняти види безсполучникових складних речень за характером синтаксичних і смислових зв'язків між їх частинами;
- » правильно інтонувати безсполучникові складні речення;
- » правильно ставити розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення та обґрунтовує їх; знаходити і виправляти пунктуаційні помилки на вивчені правила;
- » аналізувати й порівнювати виражальні можливості безсполучникових складних речень із синонімічними синтаксичними конструкціями в невеликих текстах розмовного, публіцистичного й художнього стилів;
- » правильно будувати безсполучникові складні речення з різними смисловими відношеннями між їх частинами; добирати до них синтаксичні синоніми.

Вправа «Пошук безполучникових речень в авторських колонках»

Мета

- » закріпити вміння учнів вирізняти безполучникові складні речення на основі журналістських текстів та за допомогою роботи з вікі-сервісами;
- » ознайомити з відомими професійними журналістами.

Уміння і навички з інфомедійної грамотності

- » розуміння стилів та жанрів журналістських повідомлень;
- » уміння відрізняти факти від думок та суджень;
- » знання, як працюють медіа: власники, журналістські стандарти, редакційна політика (gatekeeping, agenda setting).

Що необхідно підготувати до уроку

- » проєктор або мультимедійна дошка;
- » презентацію.

ЗАПИТАЙТЕ учнів, яких українських журналістів вони знають. (Учні можуть назвати телеведучих, зокрема розважальних шоу, можливо, відомих блогерів.)

Якщо потрібно, додатково **ЗАПИТАЙТЕ**, чи відомі їм журналісти, які працюють у суспільно-політичній тематиці — тобто висвітлюють та аналізують події у сфері політики, соціального життя. Можна припустити, що з такими іменами в учнів виникнуть труднощі. У такому випадку **ЗАУВАЖТЕ**, що зазвичай «серйозна» журналістика менш популярна серед широких читацьких кіл, оскільки її читання (чи перегляд) потребує більше зусиль та концентрації від аудиторії. **НАГОЛОСИТЬ**. Однак якісний журналістський аналіз подій необхідний, щоби краще розуміти й осмислювати події та процеси.

ПОЯСНІТЬ. Як і в літературних текстах, у журналістських є система жанрів, у якій журналістські жанри умовно поділяють на інформаційні та публіцистичні.

Інформаційні журналістські жанри (наприклад, новина, репортаж) традиційно не повинні містити оцінок, точок зору автора, його міркувань. Тим часом публіцистичні жанри дозволяють автору висловлювати свою позицію. У наш час особисту точку зору автори найчастіше висловлюють у дописах у блозі, соцмережах, а також в авторських колонках у газетах чи онлайн-виданнях.

СКАЖІТЬ. Сьогодні ми познайомимось із трьома відомими професійними журналістами. Ознайомимось із фрагментами їхніх текстів, а вдома вам потрібно буде зробити цікаву вправу, пов'язану із сервісом «Вікіцитати».

ПОКАЖІТЬ на слайді інформацію про двох журналісток і журналіста й коротко розкажіть про них.

- **Ніна Кур'ята** — українська журналістка й поетка. З 2011 по 2019 рік була головною редакторкою української служби ВВС. До цього працювала на сайті «Ліга.net» та «Радіо Київ».

Інформаційні журналістські жанри

ті, що традиційно не містять оцінок, точок зору автора чи його міркувань і мають на меті інформувати свою аудиторію про важливі події чи явища.

Інформаційні жанри

Новина

стилий журналістський текст, повідомлення про актуальну та важливу для всього (або частини) суспільства подію чи інформацію.

Репортаж

текст, метою якого є жива розповідь журналіста про побачені події чи спостережувані ним явища.

Аналітичні жанри

ті, в яких журналісти узагальнюють та пояснюють факти, проблеми чи тенденції. До таких жанрів належать, зокрема, стаття, рецензія та коментар.

Публіцистичні жанри

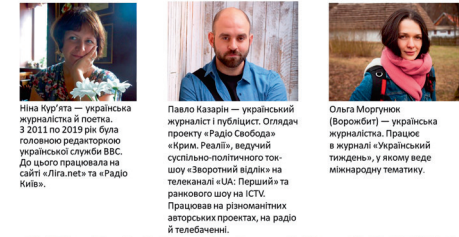
(за деякими класифікаціями художньо-публіцистичні)

ті, в яких найважливішу функцію відіграють не події, факти та їх узагальнення, а сам авторський погляд на них. До таких належать нарис, есе, авторська колонка.

Авторська колонка

це журналістський текст, свого роду нарис на актуальну тематику, у якому простежується індивідуальний стиль автора.

- **Павло Казарін** — український журналіст і публіцист. Оглядач проекту «Радіо Свобода» «Крим. Реалії», ведучий суспільно-політичного ток-шоу «Зворотний відлік» на телеканалі «UA: Перший» та ранкового шоу на ICTV. Працював над різноманітними авторськими проектами, на радіо й телебаченні.
- **Ольга Моргунюк (Ворожбит)** — українська журналістка. Працює в журналі «Український тиждень», у якому веде міжнародну тематику.

НАГОЛОСІТЬ. Як «Радіо Свобода», так і «Український тиждень» увійшли до переліку видань, що дотримуються професійних стандартів за результатами моніторингу Інституту масової інформації станом на травень 2019 року.

Тексти, запропоновані в межах цієї вправи, були опубліковані:

- у суспільно-політичному щотижневому журналі «Український тиждень» (*заснований 2007 року, висвітлює актуальні події з життя України та світу; 2011 року за ліцензією британського видання «The Economist» уперше опублікував спецвипуск «Світ у 2011», і відтоді щорічно публікує суспільно-політичні прогнози для світу та України*);
- на сайті української редакції «Радіо Свобода» (*входить до мережі «Радіо Вільна Європа» / «Радіо Свобода», що фінансується Конгресом США і мовить у дев'яти країнах пострадянського простору, які ще не утвердилися в демократичному шляху свого розвитку. Більше про історію «Радіо Свобода» можна дізнатися з книжки Олени Ремовської «Говорить Радіо Свобода. Історія української редакції», яку можна завантажити у вільному доступі.*)

ОБ'ЄДНАЙТЕ учнів у три групи. Кожній із груп запропонуйте для опрацювання один текст журналістики чи журналіста. Зверніть увагу, що ці тексти (на відміну від інформаційних матеріалів) містять точку зору авторів на актуальні проблеми, тобто є авторськими колонками.

ЗАВДАННЯ для кожної із груп полягатиме в тому, що потрібно створити три безполучникові складні речення на основі знайдених у текстах сполучникових складних речень. Умова: щоб речення були синонімічними конструкціями, тобто відрізнялися лише відсутністю сполучників, а семантично були тотожними.

ПРИМІТКА. Колонки великі за обсягом, тому під час уроку пропонуємо до опрацювання посильний для виконання фрагмент — три-чотири абзаци. Гіперпосилання на потрібні статті зашифровані в qr-кодах, які учні можуть відсканувати чи сфотографувати для подальшого використання.

ГРУПА 1 опрацьовує перші чотири абзаци статті Ніни Кур'яти «Від джерел до джерел» (джерело: <https://tyzhden.ua/Columns/50/236702>).

ПРИМІТКА для вчителя. У ній немає жодного безполучникового складного речення, тому учням слід обрати три речення та переписати їх відповідним чином.

Ніна Кур'ята «Від джерел до джерел»

Від джерел до джерел
Як часто вам доводилося спостерігати ситуацію, коли людина розповідає розповідь інше людині? Чи відбувалося це в чужому середовищі, а не в чужому середовищі? Чи відбувалося це в чужому середовищі, а не в чужому середовищі? Чи відбувалося це в чужому середовищі, а не в чужому середовищі?

Приклад виконання:

1. У тексті Ніни Кур'яти: *«Відбувається це з кількох причин, серед яких не завжди критична ретрансляція заяв "джерел", публікування інформації з посиланням на інші ЗМІ, які можуть розганяти фейки, і недостатня перевірка джерел у соцмережах».*

Перероблене речення: *«Відбувається це з кількох причин: не завжди критично ретранслюються заяви "джерел", інформація публікується з посиланням на інші ЗМІ, джерела в соцмережах перевіряються недостатньо тощо».*

2. У тексті Ніни Кур'яти: *«Можливо, читач тут згадує Вотергейтський скандал, коли журналісти The Washington Post отримали від заступника директора ФБР інформацію, що призвела до відставки президента США Річарда Ніксона».*

Перероблене речення: *«Можливо, читач тут згадує Вотергейтський скандал: журналісти The Washington Post отримали від заступника директора ФБР інформацію про Річарда Ніксона — президент подав у відставку».*

3. У тексті Ніни Кур'яти: *«Згадаймо скандал із псевдовідставкою голови Офісу президента Андрія Богдана, у який були втягнуті майже всі українські ЗМІ».*

Перероблене речення: *«Згадаймо скандал із псевдовідставкою голови Офісу президента Андрія Богдана: у нього були втягнуті майже всі українські ЗМІ».*

ГРУПА 2

опрацьовує перші три абзаци Ольги Ворожбит «Моє ім'я ...» (джерело: <https://tyzhden.ua/Columns/50/191029?fbclid=IwAR2TJvg5lr4Bo34Fzqk9a32aEceL4brwP0XbzWDSrR8dePSEw7-UQ6GYXgY>).

Приклад виконання

1. У тексті Ольги Ворожбит: *«Молодий китаєць вирішив, що хоче жити в Ірландії».*

Перероблене речення: *«Молодий китаєць вирішив: він хоче жити в Ірландії».*

2. У тексті Ольги Ворожбит: *«Щоб знайти роботу, хлопець самостійно вивчив ірландську».*

Перероблене речення: *«Хотів знайти роботу — самостійно вивчив ірландську».*

3. У тексті Ольги Ворожбит: *«Однак в англомовному Дубліні всі вважають, що він говорить якоюсь незрозумілою мовою, мабуть, китайською»*

Перероблене речення: *«В англомовному Дубліні переконані: він говорить незрозумілою мовою, мабуть, китайською».*

Для приміток:

ГРУПА 3 опрацює перші п'ять абзаців Павла Казаріна «Міста, які живуть у нас: Стамбул, Прага, Копенгаген, Київ» (джерело: https://www.radiosvoboda.org/a/pavlo-kazarin-mista-yaki-zhyvut-u-nas/30213351.html?fbclid=IwAR0raK6tPY1FnBxFe5ZlqIt_uHJunKUQYsuyMG-XEYJWgj2VTbeuYVnkp9w).

Час на читання та запис речень — 4-5 хвилин.

ПРОСЛУХАЙТЕ виписані речення та **ПРОКОМЕНТУЙТЕ**.

ЗАПИТАЙТЕ. Які у вас враження від порушених тем чи проблем? (Думки учнів.)

Які цитати вам сподобалися й чому? Чи знаєте ви, де в інтернеті є збірники цитат відомих людей? (Учні, ймовірно, назвуть кілька сайтів.)

Далі **ОЗНАЙОМТЕ** учнів із сервісом «Вікіцитати». Виведіть на екран головну сторінку сайта «Вікіцитати» (джерело: https://uk.wikiquote.org/wiki/Головна_сторінка).

ПОЯСНІТЬ. Цей сайт є вільною збіркою цитат і афоризмів, яку може редагувати кожен користувач інтернету. Він споріднений з онлайн-енциклопедією «Вікіпедія», адже також є дітищем «Фонду Вікімедіа», в Україні його представляє громадська організація «Вікімедіа Україна». Він, звісно, менш популярний, ніж онлайн-енциклопедія «Вікіпедія», але має великий потенціал. Його можна використовувати для фіксації важливих думок та ідей, а також для пошуку цікавих цитат на потрібну вам тематику.

Щоб додавати цитати, потрібно створити обліковий запис та увійти до системи. У десктопній версії ця кнопка розташована у правому верхньому кутку.

Зверніть увагу, що на головній сторінці сервісу є розділ «Автори цитат за фахом», і в ньому, зокрема, є журналісти.

Виведіть на екран сторінку «Українські журналісти» (джерело: https://uk.wikiquote.org/wiki/Категорія:Українські_журналісти).

ПОЯСНІТЬ. На цій сторінці ви бачите дуже незначну частину журналістського середовища. Адже журналістів в Україні значно більше й чимало цінних думок та точок зору варто було б зафіксувати.

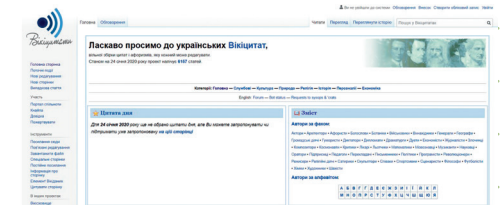
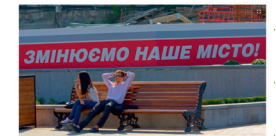

ЗАДАЙТЕ учням **ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ.** **ПОПРОСИТЬ** учнів дочитати весь текст колонки й переробити на безполучникові ще три речення. Далі **ПОПРОСИТЬ** їх зареєструватися в сервісі «Вікіцитати» й додати туди журналіста чи журналістку, з якими вони познайомилися на занятті (якщо такі прізвища на той момент будуть відсутні), а також їхні цитати. При цьому можна не обмежуватися прочитаними текстами, а шукати цитати і в інших текстах. Кожен учень додає одну цитату.

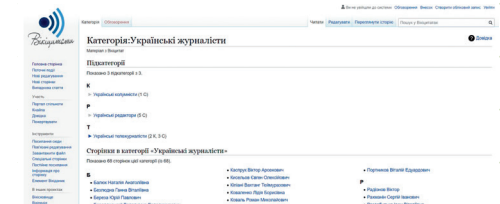
Павло Казарін «Міста, які живуть у нас: Стамбул, Прага, Копенгаген, Київ»

Міста, які живуть у нас: Стамбул, Прага, Копенгаген, Київ

Джерело: https://uk.wikiquote.org/wiki/Головна_сторінка

Джерело: https://uk.wikiquote.org/wiki/Категорія:Українські_журналісти

На розсуд учителя можна розширити перелік журналістів, чиї цитати учні можуть додавати, або взагалі не ставити обмежень.

Для приміток:

ПІДСУМУЙТЕ. Під час вправи ми вчилися розпізнавати і складати безполучникові складні речення на основі журналістських матеріалів. Довідалися, як класифікують журналістські жанри, зокрема детальніше ознайомилися з авторськими колонками, в яких (на відміну від новин) вітається висловлення власної думки. Зі змісту запропонованих авторських колонок ми дізналися більше про проблеми українського суспільства і про те, яку роль у цьому відіграють журналісти.

Series of horizontal dotted lines for taking notes.

СЛОВНИК

Авторська колонка — журналістський жанр; короткий текст на актуальну тему, у якому яскраво виражена позиція автора та його авторський стиль.

QR-код (з англійської quick response — швидкий відгук) — двовимірний штрих-код, що легко розпізнається спеціальним обладнанням та програмним забезпеченням, наприклад через фотокамеру та спеціальний сканер смартфона. Використовується в рекламі, анонсах подій, пошуку інформації, переходу за гіперпосиланнями.

ДЖЕРЕЛА

Для приміток:

1. QR-код [Електронний ресурс] // Вікіпедія — Б.р. — Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/QR-%D0%BA%D0%BE%D0%B4>.
2. Вуароль М. Гід газетяра / Пер з франц. — К., 2003 — 64 с.
3. Гід журналіста. — К., 1998. — 96 с.
4. Казарін Павло Володимирович [Електронний ресурс] // Вікіпедія — Б.р. — Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Казарін_Павло_Володимирович
5. Кур'ята Ніна Володимирівна [Електронний ресурс] // Вікіпедія — Б.р. — Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кур%27ята_Ніна_Володимирівна
6. ІМІ підбив підсумки моніторингу онлайн-ЗМІ за новою комплексною методологією оцінки [Електронний ресурс] // ІМІ. — 28.05.2019. — Режим доступу до ресурсу: <https://imi.org.ua/news/imi-pidbyv-pidsumky-monitorynhu-onlayn-zmi-za-novoiu-kompleksnoiu-metodolohiieiu-otsinky-i23317>.
7. Павло Казарін: біографія [Електронний ресурс] // ICTV. — 14.08.2016. — Режим доступу до ресурсу: <https://ictv.ua/ua/star/779/>.
8. Ремовська О. Говорить Радіо Свобода [Електронний ресурс]. — К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». — 181 с. — Режим доступу до ресурсу: <https://docs.rferl.org/uk-UA/2019/08/20/11f845c0-defb-4d75-b4be-38239f90f7be.pdf>.

АВТОРКА: Галина Будівська

ВИВЧАЙ ТА РОЗРІЗНЯЙ:
інфо-медійна грамотність

Матеріали розроблені в рамках проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», який виконується IREX за підтримки посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси. Використання матеріалів дозволене лише з некомерційною метою і за умови посилання на проєкт та IREX.

Для приміток:

A series of horizontal dotted lines for writing notes.